

SBORNÍK PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE

Odborná společnost pro prevenci rizikového chování, z.s.

Role a kompetence třídního učitele v PPRCH

Mgr. Iva Burešová, SVP HELP Uherské Hradiště

Třídní učitel je koordinačním a integračním činitelem s řadou závažných výchovných úkolů ve vztahu k žákům své třídy, k jejich rodičům, k ostatním učitelům školy, k jejímu vedení a za jistých okolností také k širší veřejnosti. V této souvislosti se stává třídní učitel výchovným subjektem, který disponuje značnými možnostmi pro ovlivňování zdravého duševního, tělesného a sociálního vývoje jednotlivých žáků a školní třídy.

Doporučení pro třídního učitele při vedení třídy:

- má přehled o tom, co se děje ve třídě
- soustavně a důsledně zasahuje při nesprávném jednání žáků
- při souběhu kázeňských přestupků řeší nejprve ten závažnější
- předvídá podle chování třídy problémy a zasahuje dříve, než vzniknou
- vytváří si se třídou smluvené symboly, používá i řeč těla
- snaží se vyhnout škatulkování
- jedná asertivně, ale dovede chválit
- je důsledný ve vztahu k žákům i rodičům
- jasně definuje pravidla chování, vymezuje jeho mantinely
- stanoví předem tresty za určité přestupky
- naslouchá žákům, podporuje správné chování a jednání, vysvětluje nesprávné
- přistupuje k žákům individuálně, má je rád a dává jim to najevo

V průběhu svého třídnictví by se měl každý třídní učitel zabývat alespoň rámcově diagnostikou třídy a porovnávat její výsledky v každém školním roce.

Měl by se zajímat o to, co si žáci myslí o škole, o třídě, co jim vadí, proč jsou nebo nejsou dobrý kolektiv, a získávat odpovědi.

Schopnosti důležité pro profesní kvalifikaci učitele (Kohout, 2007):

- **diagnostické schopnosti** – umožňující stanovit diagnózu žáka nebo žákovské skupiny, dnes uznávané jako jedny z nejvýznamnějších pro práci třídního učitele

- **didaktické schopnosti** – jasně a srozumitelně vysvětlit žákům učivo, vzbudit u nich zájem a aktivní tvůrčí myšlení, provést analýzu učiva, dokázat vytýčit cíle výchovy, regulovat učení žáků

- **schopnost neustále rozšiřovat obzor svých vědomostí a schopnost sebereflexe** – celoživotní studium

- **schopnost empatie vůči žákům** – vidět svět očima žáka, porozumět mu, schopnost tlumočit vlastní myšlenky, pocity a přání a pedagogický postřeh vnímat tyto expresivní projevy u druhých

- **konstruktivní schopnost** – projektovat osobnost žáka, vybrat a uspořádat učivo s ohledem na věk a jeho individuální zvláštnosti

- **výrazové schopnosti** – jasně a přesně se vyjadřovat pomocí řeči a mimiky, vhodným způsobem dát najevo své pocity, city i názory

- **organizační schopnosti** – vhodně organizovat žákovský kolektiv, práci žáků i vlastní práci

- **schopnost získat autoritu** – ve výchovném procesu vzniká jako přirozený důsledek tehdy, když učitelovy odborné, povahové a charakterové vlastnosti převyšují všeobecné představy o tom, jak má výchovný pracovník vypadat, pokud tato kritéria učitel nesplňuje, těžko si autoritu získává.

Autorita se váže nejen na osobní vlastnosti, ale závisí i na vážnosti a společenském poslání instituce, kterou reprezentuje. Věk učitele nehraje roli. Jeho autoritu podmiňují i věkové zvláštnosti žáků, u mladšího a středního školního věku bývá mnohem snadnější získat si autoritu než u starších žáků, neboť u nich se s rozvojem poznání a životní zkušenosti zpřísnují kritéria na hodnocení a posuzování dospělých.

Zdroje: Belz, H., Siegrist, M.: *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*, Portál, Praha, 2001
Grecmanová, H., Holoušková, D.: *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex, 2002
Hermanová, S.: *Třída – návod k použití, Jak být dobrý třídní učitel*, RVP, 2009
https://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/9869/jak_byt_dobry_tridni_ucitel.pdf
Kohout, K.: *Základy obecné pedagogiky*, Univerzita J. A. Komenského, Praha, 2007

Realizace projektu byla podpořena MŠMT v rámci Výzvy pro podávání žádostí na aktivity v oblasti PPRCH a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních pro rok 2022.

